

การจัดการความรู้

โครงการ: การกำหนดชั้นพื้นที่คุ้มครองสำหรับการปลูกข้าวในจังหวัดนครนายก

ที่มาของการวิจัย: จังหวัดนครนายก ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ลักษณะทางกายภาพเชิงพื้นที่ของจังหวัดนครนายก โดยทั่วไปมีสภาพเป็นที่ราบ มีลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย และดินเหนียวเหมาะแก่การทำนา เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้เป็นพื้นที่ซึ่งมีโอกาสที่มีการขยายเป็นพื้นที่เมืองในอนาคต ทำให้มีการสูญเสียพื้นที่การเกษตรกรรมเพื่อกิจกรรมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เมือง ทำให้พื้นที่นาข้าวชั้นดีอยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลง ผลงานวิจัยมีประโยชน์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ในการคุ้มครอง ปกป้อง การป้องกัน และอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ โดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการป้องกันการเกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยสอดคล้องกับการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย (1) การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดนครนายก (2) การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และ (3) เพื่อศึกษากำหนดชั้นการเกษตรที่เหมาะสมของพื้นที่นา

การดำเนินงาน: วิธีการศึกษากำหนดชั้นพื้นที่คุ้มครองสำหรับการปลูกข้าวในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การใช้ประโยชน์ที่ดินและลักษณะของดิน ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยกำหนดคะแนนความสำคัญของปัจจัยด้วยคุณสมบัติของดิน ประกอบด้วย ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความลาดชัน การระบายน้ำ ชั้นจาโรไซด์ กรวด-ในดิน กรวด-ในดินล่าง และเนื้อดิน

ผลการศึกษาที่ได้รับจากการวิจัย

ลักษณะพื้นที่จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครนายก มีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอองครักษ์ อำเภอปากพลี มี และอำเภอบ้านนา ตามลำดับ

การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย พื้นที่นา พื้นที่ป่า พื้นที่เมือง พื้นที่ไม้ผล สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่ไม้ยืนต้น พื้นที่ทางน้ำ พื้นที่ทุ่งหญ้า พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ปศุสัตว์ พื้นที่พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่พืชไร่ และพื้นที่พืชน้ำ

การศึกษากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างปี พ.ศ. 2549-2554 พบว่า พื้นที่ไม้ผลลดลงมากที่สุด รองลงมาคือ พื้นที่นาข้าว พื้นที่เมือง พื้นที่ป่า พื้นที่ทางน้ำ และ พื้นที่พืชไร่ ตามลำดับ สำหรับพื้นที่การใช้ประโยชน์บางประเภทเพิ่มขึ้น ได้แก่ พื้นที่ทุ่งหญ้า พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่ลุ่ม

พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่ไม้ยืนต้น พื้นที่พืชผัก และพื้นที่ไม้ดอกไม้ประดับ สำหรับ พื้นที่ปศุสัตว์และพื้นที่พืช
น้ำ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ชั้นความเหมาะสมของพื้นที่การทำนา: การศึกษาความเหมาะสมของดินนาในจังหวัดนครนายก พบว่า ความเหมาะสมของดินนาระดับสูง (S1) มีพื้นที่ประมาณ 52,963.98 ไร่ ความเหมาะสมของดินนาระดับปานกลาง (S2) มีพื้นที่ประมาณ 471,725.95 ไร่ ความเหมาะสมของดินนาระดับต่ำ (S3) มีพื้นที่ประมาณ 1,664.21 ไร่

ความเหมาะสมของดินนาระดับสูง (S1) พบที่ อำเภอเมืองนครนายกมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอองครักษ์ และอำเภอบ้านนา ตามลำดับ ความเหมาะสมของดินนาระดับปานกลาง (S2) พบที่ อำเภอองครักษ์มากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี ตามลำดับ ความเหมาะสมของดินนาระดับต่ำ (S3) พบที่ อำเภอเมืองนครนายก รองลงมาคือ อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การศึกษาพบว่าพื้นที่บางส่วนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในการเกษตรกรรมอื่น
2. ควรมีการกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นรูปธรรมโดยการใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแรงผลักดัน